

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสังกัดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน ของครูบรรณารักษ์ และศึกษาแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

สมมติฐานในการวิจัยตั้งไว้ว่า ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสังกัดของโรงเรียนแตกต่างกัน และปัญหาการส่งเสริม การอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการ ทำงานของครูบรรณารักษ์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ถามความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับ ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด จากนั้นนำปัญหามาวิเคราะห์เพื่อศึกษาหาแนวทางการ ส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 240 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของเครื่องมือแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน แต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสังกัดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน ของครูบรรณารักษ์

- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อที่มีปัญหามากที่สุดใน 4 ด้าน ๆ ละ

3 อันดับ เพื่อขอความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครจากผู้เชี่ยวชาญ 17 คน

การหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบและเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามทดสอบค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน โดยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขออนุญาตต้นสังกัดและขอความร่วมมือผู้อำนวยการสถานศึกษาในการให้ครูบรรณารักษ์ตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ การส่งและเก็บแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ในกรณีแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนตามเวลาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ติดตามเก็บรวบรวมทางโทรศัพท์และด้วยตนเอง ซึ่งผลในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 89.17

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS (Statistical Package for the Social Science) โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของครูบรรณารักษ์ แล้วผู้วิจัยได้นำมาสรุปใช้เป็นเครื่องมือในการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับแรก ได้แก่ การจัดการห้องสมุด อันดับสอง ได้แก่ การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน และอันดับสาม ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการจัดการห้องสมุด โดยรวมและรายข้อมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามอันดับแรกเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เวลาในการปฏิบัติงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในแต่ละวัน การสอนวิชาอื่นนอกเหนือจากการสอนวิธีการใช้ห้องสมุด และการจัดให้มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น CD-ROM, CAI เป็นต้น ไว้บริการในห้องสมุด ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดบรรยากาศทางกายภาพของห้องสมุดที่เป็นระเบียบ สะอาด และสวยงาม

1.2 ด้านการสอนวิธีการใช้ห้องสมุด โดยรวมและรายข้อมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามอันดับแรกเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความพร้อมของสื่อการเรียน การสอนวิธีการใช้ห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ การจัดทำแผนการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ และการจัดชั่วโมงสอนวิธีการใช้ห้องสมุดในตารางการสอนของนักเรียนทุกช่วงชั้นจากผู้บริหาร ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนให้การสอนวิธีการใช้ห้องสมุดจากผู้บริหาร

1.3 ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามอันดับแรกเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมการใช้ ICT (Information and Communication Technology – เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) เพื่อการศึกษา ค้นคว้า การจัดทำข้อมูลสารสนเทศความต้องการใช้ห้องสมุดของนักเรียนและครูผู้สอน และการจัดทำบรรณานุกรมสื่อการเรียนรู้อตามความต้องการของครูผู้สอน โดยครูบรรณารักษ์ ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดเตรียมบรรยากาศห้องสมุดให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าของครูบรรณารักษ์

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยรวมและรายข้อมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามอันดับแรกเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม การได้รับงบประมาณในการจัดกิจกรรม และความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรมกับจำนวนของนักเรียน ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดทำรายงานผลและประชาสัมพันธ์ผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมของครูบรรณารักษ์

2. ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า การส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3 มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีระดับปัญหาสูงกว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3

3. ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ของครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย และครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกตามประสบการณ์ในการทำงานของครูบรรณารักษ์พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย และครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ ($p < .05$) โดยครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยมีปัญหาสูงกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก

4. แนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการจัดการห้องสมุด จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอันดับแรก ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดยผู้บริหารควรลดชั่วโมงสอนของครูบรรณารักษ์ให้น้อยลงเพื่อให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ ปัญหาอันดับสอง ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดย การให้ครูบรรณารักษ์ใช้การสอนแบบบูรณาการข้ามวิชาเพื่อลดภาระด้านการสอนให้มีเวลาการปฏิบัติงานมากขึ้น และปัญหาอันดับสาม ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดย การจัดหาสื่อให้เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนของนักเรียน

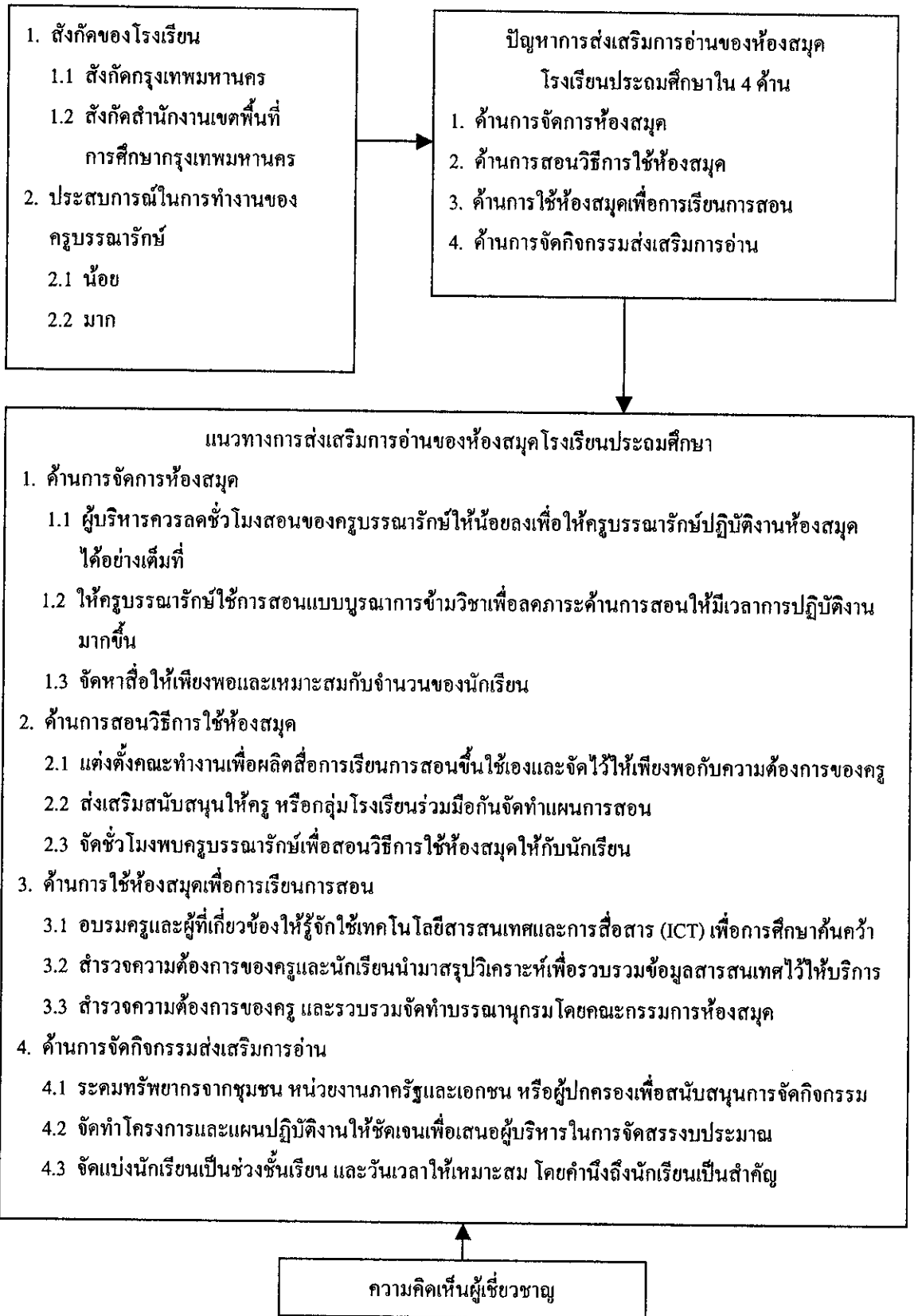
4.2 ด้านการสอนวิธีการใช้ห้องสมุด จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอันดับแรก ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดย การแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้เองและจัดไว้ให้เพียงพอกับความต้องการของครู ปัญหาอันดับสอง ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดย การส่งเสริมสนับสนุนให้ครู หรือกลุ่มโรงเรียนร่วมมือกันจัดทำแผนการสอน และปัญหาอันดับสาม ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดย การจัดชั่วโมงพบครูบรรณารักษ์เพื่อสอนวิธีการใช้ห้องสมุดให้กับนักเรียน

4.3 ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอันดับแรก ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดย การอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้รู้จักใช้ ICT (Information and Communication Technology – เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) เพื่อการศึกษาค้นคว้า ปัญหาอันดับสอง ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดยการสำรวจความต้องการของครูและนักเรียนนำมาสรุปวิเคราะห์เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศไว้ให้บริการ และปัญหาอันดับสาม ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดยการสำรวจความต้องการของครู และรวบรวมจัดทำบรรณานุกรมโดยคณะกรรมการห้องสมุด

4.4 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอันดับแรก ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดย การระดมทรัพยากรจากชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม ปัญหาอันดับสอง ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดย การจัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานให้ชัดเจนเพื่อเสนอผู้บริหารในการจัดสรรงบประมาณ และปัญหาอันดับสาม ผู้เชี่ยวชาญ

ส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดย การจัดแบ่งนักเรียนเป็นช่วงชั้นเรียน และวันเวลาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ

จากแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเสนอเป็นกรอบแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แนวทางส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญจากการค้นพบตามวัตถุประสงค์ ในการวิจัยครั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3 มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีปัญหาสูงกว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3 ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเกี่ยวกับส่งเสริมการอ่านที่ชัดเจน และส่งเสริม สนับสนุนมาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้โรงเรียนในสังกัดมีการดำเนินงานด้านต่าง ๆ และสามารถแก้ไข ปัญหาเป็นไปด้วยดี ทำให้เห็นว่าองค์กรใดที่มีการส่งเสริมสนับสนุนจะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างจริงจัง ผลการดำเนินงานขององค์กรนั้นก็จะเป็นบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และ ประสบปัญหาน้อยที่สุด

2. ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ที่มี ประสบการณ์ในการทำงานน้อย และครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากมีปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยมี ปัญหาสูงกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะ ว่า ประสบการณ์เป็นบ่อเกิดของความรู้ทุกอย่าง การกระทำใด ๆ หรือสิ่งที่พบเห็นมาเป็นเวลา ระยะเวลาอันยาวนานอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความรู้ความชำนาญเพิ่มมากขึ้น ประสบการณ์ในการทำงาน ทำให้บุคคลมีโอกาสได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจมองปัญหาได้ชัดเจน ถูกต้องตามหลักการและความ เป็นจริงซึ่งทำให้เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน (บัณฑิต อินทรจีน, 2526, หน้า 1) ซึ่ง สอดคล้องกับ จรรยา สุวรรณทัต และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521, หน้า 52) กล่าวไว้ว่าสติปัญญา ของบุคคล ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหนทางที่ศักยภาพทางสมองของบุคคลนั้น จะได้รับการขยับขยายให้ดีขึ้น สูงขึ้นตามประสบการณ์และ โอกาสที่บุคคลนั้นจะได้รับในเวลาต่อมา ดังนั้น ปัญหาในการปฏิบัติงาน จึงต้องมีความแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา หมตราตี (2545, หน้า 111) พบว่า สภาพปัญหาและแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ด้านพฤติกรรม การสอนของครูโดยรวมและรายด้าน และพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียน จำแนกตามประสบการณ์ การทำงานของครู พบว่า กลุ่มครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากและกลุ่มครูที่มีประสบการณ์น้อยมี

ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัญหาของกลุ่มครูที่มีประสบการณ์น้อยมีสูงกว่ากลุ่มครูที่มีประสบการณ์มาก และงานวิจัยของ ปัญญาพร พิพัฒน์วงศ์ (2540, หน้า 127) พบว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ตามเกณฑ์การสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน ข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์มาก และประสบการณ์น้อยมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

3. ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาและมีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการจัดการห้องสมุด พบว่ามีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับแรกคือ เวลาในการปฏิบัติงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในแต่ละวัน ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารขาดการสนับสนุนในการจัดหาอัตรากำลังคนที่จะมาปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และไม่สามารถจัดครูบรรณารักษ์ให้มีชั่วโมงสอนน้อยลงทำให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานห้องสมุดได้ไม่เต็มเวลา หรือมีงานพิเศษมากหรือไม่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สีดา (2539, หน้า 83) ได้กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนว่า ผู้บริหารไม่สนับสนุนงานห้องสมุดอย่างจริงจัง ผู้บริหารคิดว่าห้องสมุดเป็นงานเบาจึงให้ครูบรรณารักษ์ไปสอนหนังสือและให้ทำงานห้องสมุดนอกเวลาราชการ ครูบรรณารักษ์ต้องสอนมากและมีภาระหนักเกินไป และยังคงคล้อยคลึงกับงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2544) พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานของครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด คือ ครูบรรณารักษ์ไม่สามารถดำเนินงานห้องสมุดได้เต็มที่เนื่องจากมีชั่วโมงสอนมาก และงานวิจัยของ สุรเดช เวียงสีมา (2541) พบว่า การจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดตามมาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์มีเวลาปฏิบัติงานห้องสมุดต่อสัปดาห์ แต่แตกต่างกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 233-239) ซึ่งได้กำหนดบุคลากรของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า ควรมีบุคลากรปฏิบัติงานห้องสมุดเต็มเวลา โดยมีหัวหน้างานห้องสมุด บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักการภารโรง และนักเรียนช่วยงานห้องสมุด

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ ผู้บริหารควรลดชั่วโมงสอนของครูบรรณารักษ์ให้น้อยลงเพื่อให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ แม้นมาศ ชวลิต (2546, หน้า 24-27) ได้กล่าวถึง ครูและผู้บริหารมีบทบาทสำคัญมากในการสร้างทัศนคติอันถูกต้องเกี่ยวกับการอ่าน ต้องใช้วิธีสอนและแนะนำวิธีเรียน ซึ่งปลูกฝังส่งเสริมการอ่านหนังสือเพื่อค้นคว้าหาความรู้

ด้วยตนเอง โดยผู้บริหารจัดให้มีครู อาจารย์ บรรณารักษ์ทำงานในห้องสมุดเต็มเวลาอย่างน้อยหนึ่งคน สนับสนุนให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอนวิธีใช้ห้องสมุด แนะนำแนวการอ่านเพื่อการศึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ซึ่งแจ้งให้ครูสอนรายวิชาเข้าใจนโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนการสอน โดยวิธีบูรณาการหนังสืออื่น ๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียนในการสอนรายวิชาเน้นการสอนให้เด็กรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง หัดให้เด็กรู้จักฟัง พูด อ่าน เขียน ควบคู่ไปสอนให้เด็กรู้จักถามสนับสนุนให้ถาม เพื่อให้ได้ความรู้ลึกซึ้งและกว้างขวาง ให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมวิชาการ (2545, หน้า 12) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานห้องสมุดให้ประสบผลสำเร็จผู้บริหารควรให้การสนับสนุนในการให้อัตรากำลังคนช่วยงานในห้องสมุด เช่น จัดครูที่มีชั่วโมงสอนน้อยและไม่มียานพิเศษช่วยงานในห้องสมุด หรือจัดหาอัตราผู้ช่วยบรรณารักษ์หรือภารโรงประจำห้องสมุด นอกจากนี้มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้กล่าวถึง บุคลากรของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีบุคลากรปฏิบัติงานห้องสมุดเต็มเวลา ได้แก่ หัวหน้างานห้องสมุด บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และนักการภารโรง

ปัญหาอันดับสอง คือ การสอนวิชาอื่นนอกเหนือจากการสอนวิธีการใช้ห้องสมุด ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของครูบรรณารักษ์ที่จะต้องทำหน้าที่จัดการห้องสมุดให้มีการดำเนินงานเป็นไปด้วยดีสามารถตอบสนองการเรียนการสอนของครูและนักเรียน และเป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงทะเลาะ และมักจะส่งเสริมงานที่ออกมาเป็นรูปธรรมชัดเจนและรวดเร็ว จึงมอบหมายให้ครูบรรณารักษ์ทำงานห้องสมุดควบคู่ไปกับการสอนและงานพิเศษอื่น ๆ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูบรรณารักษ์ไม่สามารถดำเนินงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ และเป็นปัญหาในการจัดการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ ภูถาวรณ (2542, หน้า 89) พบว่าปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา คือ ขาดการให้การสนับสนุนงานห้องสมุดโรงเรียนทุกรูปแบบ การปฏิบัติงานด้านการบริการเพื่อใช้ห้องสมุดได้ใช้วัสดุสารนิเทศ และบริการห้องสมุดไม่มีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับ เกลียว พันธุ์สีดา (2539, หน้า 83) กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนว่า ผู้บริหารคิดว่าห้องสมุดเป็นงานเบาจึงให้ครูบรรณารักษ์ไปสอนหนังสือและให้ทำงานห้องสมุดนอกเวลาราชการ และงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2544, บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่สามารถดำเนินงานห้องสมุดได้เต็มที่เนื่องมาจากมีชั่วโมงสอนมาก

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ ใช้การสอนแบบบูรณาการข้ามวิชาเพื่อลดภาระด้านการสอนให้มีเวลาการปฏิบัติงานมากขึ้น ซึ่งเป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่นำเอาวิธีการและเนื้อหาวิชาต่าง ๆ

มากกว่า 1 วิชามาประยุกต์เข้าด้วยกัน เป็นการร่วมมือกันระหว่างครูในโรงเรียน ที่จะทำให้ ครูบรรณารักษ์สามารถดำเนินงานห้องสมุดให้เป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การดำเนินงาน ดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้บริหารต้องให้การสนับสนุน ถึงแม้ว่า สภาพปัจจุบันจะขาดแคลนครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์จำเป็นจะต้องสอนวิชาอื่นด้วย แต่ผู้บริหารควรมีวิธีการที่เหมาะสมอันจะยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนทั้งในด้านการสอนและงานห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับ สมจิตร พรหมเทพ (2539, หน้า 89-90) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารที่มีส่วนกำหนดทิศทางการบริหารงานห้องสมุด ให้ความสำคัญสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ กำลังคน และ กำลังใจ และอาจจะให้ความสำคัญสนับสนุนงานห้องสมุด

ปัญหาอันดับสาม คือ การจัดให้มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น CD-ROM, CAI เป็นต้น ใ้บริการในห้องสมุด ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดให้มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น จำเป็นต้องใช้งบประมาณมาก เพราะอุปกรณ์มีราคาแพง ทั้งยังมีความซับซ้อนในการตั้งการ ความผิดพลาดของการทำงานต้องมีผู้ชำนาญการดูแลแก้ไขความผิดพลาดของระบบ ซึ่งโรงเรียน อาจจะจัดสรรงบประมาณให้ไม่เพียงพอในการจัดหาทั้งอุปกรณ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่าง หลากหลายและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน อีกทั้งครูบรรณารักษ์อาจจะขาดความรู้ความชำนาญ ในด้านเทคโนโลยี จึงไม่สามารถที่จะจัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2544) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด คือ ขาดงบประมาณ ในการจัดซื้อหนังสือและปรับปรุงห้องสมุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา เต่านารี (2544) พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนต้นแบบส่วนใหญ่ไม่มีวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งงานวิจัยของ สมชาย พุทธิมา (2539) พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในการจัดห้องสมุดด้านโสตทัศนูปกรณ์และครุภัณฑ์ และงานวิจัยของ นวานอสีกิ (Nwanosike, 1990) พบว่า ห้องสมุดขาดแคลนทรัพยากรเป็นอย่างมาก และงานวิจัยของ อมรรัตน์ ศรีปทุมานุรักษ์ (2543) พบว่า ครูบรรณารักษ์ไม่ได้ปฏิบัติงานการเลือกและ จัดหาวัสดุสารนิเทศเข้าห้องสมุด

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา คือ จัดหาสื่อให้เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ซึ่งมาตรฐาน ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้กล่าวไว้ว่า ห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาควรมีจำนวนวัสดุไม่ตีพิมพ์เพียงพอตามความต้องการและความจำเป็นของ ผู้ใช้บริการ ดังนั้น ครูบรรณารักษ์ต้องมีวิธีการที่จะจัดหาซึ่งมีหลากหลายวิธีให้มีวัสดุสารนิเทศ สนองความต้องการของผู้ใช้ได้เหมาะสม

3.2 ด้านการสอนวิธีการใช้ห้องสมุด พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหา อันดับแรก คือ ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ ซึ่ง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูบรรณารักษ์ขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อการ

เรียนการสอน หรือ โรงเรียนขาดสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สีดา (2539, หน้า 84) กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียน คือ ครอบรณารักษ์ขาดความรู้ทางวิชาชีพ ต้องสอนมาก มีภาระหนักเกินไป และงานล้นมือ และยังสอดคล้องกับ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2528, หน้า 14-16) กล่าวถึงปัญหาการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คือ ผู้สอนบางคนไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์โดยตรงทำให้ไม่มั่นใจในเวลาสอน ต้องสอนวิชาอื่นด้วย ทำให้ต้องเตรียมมากและสอนมากไป และต้องทำหน้าที่บรรณารักษ์ด้วย ทำให้งานล้นมือ ด้านสื่อการเรียน ผู้เรียนไม่มีแบบเรียนครูต้องบอกให้จดทำให้การเรียนล่าช้าและน่าเบื่อ ขาดหนังสือค้นคว้าทางด้านวิชาบรรณารักษศาสตร์ ขาดอุปกรณ์ในการปฏิบัติ เช่น บัตรรายการ ฯลฯ หนังสืออ้างอิงมีไม่ครบและไม่เพียงพอ ขาดหนังสืออ่านเพิ่มเติมในวิชาการใช้ห้องสมุด และจำนวนหนังสือประเภทต่าง ๆ ไม่เพียงพอแก่การฝึกปฏิบัติ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้เอง และจัดไว้ให้เพียงพอับความต้องการของครู ซึ่งนโยบายการผลิต พัฒนา และการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กล่าวไว้ว่ากระทรวงศึกษาธิการต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทุกประเภททุกสาระการเรียนรู้และทุกช่วงชั้น โดยเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันผลิตอย่างเสรีและเป็นธรรม และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพในกระบวนการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 5) ดังนั้น การพัฒนาสื่อในส่วนที่สถานศึกษาต้องรับผิดชอบจะต้องมีการวางแผนร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือประสานร่วมมือกับครูอาจารย์ นักวิชาการ และผู้รู้ของท้องถิ่น ก็จะสามารรถค่อย ๆ สร้างสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นได้มากขึ้นตามลำดับ เมื่อการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนไป สื่อการเรียนรู้ก็จะต้องมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องทั้งในการเลือก การใช้และการพัฒนาหรือผลิตขึ้น จึงจะส่งเสริมให้การศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ลาวัณย์ วิทยาอุทกพิบูล, ม.ป.ป., หน้า 10)

ปัญหาอันดับสอง คือ การจัดทำแผนการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มิได้กำหนดการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดไว้ชัดเจน แต่ได้กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อหนึ่งคือ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 4) ดังนั้น การให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวได้ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการใช้ห้องสมุดเพื่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและมีนิสัยรักการอ่าน การจัดการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดจึงขึ้นอยู่กับ

สถานศึกษาที่จะเห็นความสำคัญว่าควรจัดเวลาเรียนในสาระการเรียนรู้ใด หรือจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม ให้มีความเหมาะสม และมุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิษณุ ภูวลวรรณ (2542, หน้า 89) พบว่า ปัญหาการดำเนินงาน ห้องสมุด โรงเรียนของครูบรรณารักษ์ใน โรงเรียนประถมศึกษาขาดการให้การสนับสนุนงานห้องสมุด ทุกรูปแบบ ขาดการสอนการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนอย่างเป็นทางการ และขาดการสนับสนุนให้ เข้ารับการอบรมศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับต่าง ๆ รวมทั้งร่วมประชุมทางวิชาการด้าน บรรณารักษศาสตร์หรือสารนิเทศศาสตร์ และขาดการสนับสนุนให้มีโอกาสศึกษาและดูงาน และ ยังสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สีดา (2539, หน้า 83) ได้กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนว่า ผู้บริหาร ไม่สนับสนุนงานห้องสมุดอย่างจริงจังให้ทัดเทียมกับหมวดวิชาต่าง ๆ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูหรือกลุ่มโรงเรียนร่วมมือกันจัดทำแผนการสอน การร่วมมือกันของบุคลากรในโรงเรียนและนอกโรงเรียน จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และรู้จักใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่าและได้ประโยชน์กว้างขวาง ซึ่งสามารถช่วย ครูบรรณารักษ์ในการจัดทำแผนการสอนที่ดี มีเวลาในการดำเนินงานห้องสมุดมากขึ้นและเกิด ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 234) ที่กล่าวไว้ว่าห้องสมุด โรงเรียนควรให้บริการอย่างครบถ้วน ถูกต้องและรวดเร็ว โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้เป็น สำคัญ และมีการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ปัญหาอันดับสาม คือ การจัดชั่วโมงสอนวิธีการใช้ห้องสมุดในตารางสอนของ นักเรียนทุกช่วงชั้นจากผู้บริหาร ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารไม่เห็นความ สำคัญของการสอนวิธีใช้ห้องสมุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 2 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษา จะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและ สนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สีดา (2539, หน้า 83) ได้กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุด โรงเรียนว่า ผู้บริหาร ไม่สนับสนุนงานห้องสมุดอย่างจริงจัง ให้ทัดเทียมกับหมวดวิชาต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2538, หน้า 16) กล่าวถึงปัญหาการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีว่า ผู้บริหารเห็นความสำคัญ ของห้องสมุดน้อย และงานวิจัยของ พิษณุ ภูวลวรรณ (2542, หน้า 89) พบว่าปัญหาการดำเนินงาน ห้องสมุด โรงเรียนของครูบรรณารักษ์ใน โรงเรียนประถมศึกษา คือ ขาดการให้การสนับสนุนงาน

ห้องสมุดทุกรูปแบบ และขาดการสอนการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนอย่างเป็นทางการ และแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่ผู้ใช้ห้องสมุด และสอดคล้องกับการประชุมผู้แทนสมาชิกประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิกมีประเด็นปัญหาหนึ่ง คือ นโยบายและการวางแผนการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอ่านยังอยู่ในระดับน้อยมาก เพราะนโยบายทางการศึกษาไม่ได้มุ่งเพื่อพัฒนาทางสติปัญญา และเกิดการแสวงหาความรู้และระบบการศึกษาเน้นการสอนให้ผ่านเท่านั้น จึงไม่มีเวลาอื่นเหลือไว้ในหลักสูตรมากพอที่จะเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2544, หน้า 4-6)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ จัดชั่วโมงพบครูบรรณารักษ์เพื่อสอนวิธีการใช้ห้องสมุดให้กับนักเรียน วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถที่จะช่วยปูพื้นฐานให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการสอนวิธีใช้ห้องสมุดโดยการสอดแทรกไปเป็นส่วนหนึ่งของวิชาต่าง ๆ มักเป็นการร่วมมือกันระหว่างวิชาต่าง ๆ กับครูบรรณารักษ์ โดยครูประจำวิชานั้น ๆ สอนเองหรือไม่ก็เชิญครูบรรณารักษ์ไปสอน หรือส่งนักเรียนมาเรียนที่ห้องสมุดเป็นบางครั้งบางคราว

3.3 ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับแรก คือ การส่งเสริมการใช้ ICT (Information and Communication Technology – เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) เพื่อการศึกษาค้นคว้า ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า การใช้ ICT (Information and Communication Technology – เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) เพื่อการศึกษาค้นคว้า โรงเรียนต้องมีการจัดการที่ดี มีความพร้อมทั้งแหล่งการเรียนรู้งบประมาณ และบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ ภูถาวรณ (2542) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา คือ ขาดการให้การสนับสนุนห้องสมุดโรงเรียนทุกรูปแบบ การปฏิบัติงานด้านบริการเพื่อใช้ห้องสมุดได้ใช้วัสดุสารนิเทศและบริการห้องสมุดไม่มีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สีดา (2539, หน้า 84) กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนว่าผู้บริหารไม่สนับสนุนงบประมาณมักจะให้น้อยกว่าหมวดวิชาต่าง ๆ ไม่สนับสนุนงานห้องสมุดอย่างจริงจังให้ทัดเทียมกับหมวดวิชาต่าง ๆ และครูบรรณารักษ์ขาดความรู้ทางวิชาชีพ ต้องสอนมาก มีภารกิจหนักเกินไป และงานสิ้นมือ และ วาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2543, หน้า 190-194) กล่าวถึงปัญหาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ พบว่า บุคลากรไม่มีวุฒิและประสบการณ์ในการดำเนินงาน ขาดงบประมาณในการจัดหาทรัพยากร ทรัพยากรที่มีล้าสมัยมีจำนวนไม่เพียงพอ เนื้อหาไม่สนองความต้องการผู้ใช้ โดยเฉพาะผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญและไม่มีการติดตามผล การบริหารงานขาดการวางแผนระยะยาวหรือขาดนโยบายหลักที่เท่าเทียมกันระหว่างห้องสมุด ผู้บริหารระดับสูงขาดประสบการณ์และความชำนาญ ไม่มีการสนับสนุนห้องสมุดอย่างจริงจัง และไม่สนใจพัฒนาตนเองให้ทันกับ

ความรู้ทางเทคโนโลยีสมัยใหม่

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ อบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้รู้จักใช้ ICT เพื่อการศึกษา ค้นคว้า ซึ่งยุคปัจจุบันเป็นยุคข่าวสารข้อมูลที่สังคมต้องก้าวหน้า จึงต้องมีการพัฒนาระบบข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสามารถนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น บุคลากรต้องได้รับการพัฒนาให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็น และสามารถบริการข่าวสารข้อมูลได้อย่างทันสมัยและรวดเร็ว

ปัญหาอันดับสอง คือ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศความต้องการใช้ห้องสมุดของนักเรียนและครูผู้สอน ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูบรรณารักษ์ไม่มีความรู้หรือไม่ได้รับการสนับสนุนที่จะหาความรู้เพิ่มเติมวิธีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศตามหลักวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ ภูถาวรณ (2542) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา คือ ขาดการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับต่าง ๆ รวมทั้งเข้าร่วมประชุมทางวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือ สารนิเทศศาสตร์ และยังสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สีดา (2539, หน้า 83) กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนหนึ่งไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และ วาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2543, หน้า 190-194) กล่าวถึงปัญหาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศไทย พบว่า จำนวนผู้ดำเนินงานยังไม่เพียงพอ ขาดวุฒิทางวิชาชีพ และความชำนาญทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ บุคลิกยังไม่เหมาะสมกับงานห้องสมุด ขาดมนุษยสัมพันธ์ ทำให้งานบริการต่าง ๆ ล่าช้าไม่สนองความต้องการของผู้ใช้บริการ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ ดำเนินความต้องการของครูและนักเรียนนำมาสรุปวิเคราะห์เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศไว้ให้บริการ ในการดำเนินงานดังกล่าวถ้ามีการวางแผนและเตรียมตัวล่วงหน้าเป็นอย่างดีระหว่างครูบรรณารักษ์ ครูผู้สอน และนักเรียน ก็จะทำให้เกิดผลดีแก่การเรียนการสอนของครูและนักเรียน ซึ่งเป็นบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนในการสนับสนุนการเรียนการสอนโดยครูอาจารย์ผู้สอนร่วมมือกับครูบรรณารักษ์วางแผนสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน ด้วยการเน้นวิธีการเรียนรู้การค้นคว้าให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถของแต่ละบุคคล การใช้สื่อและบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการว่าบทบาทของห้องสมุดที่ต้องการพัฒนาให้สอดคล้องกับการเรียนโดยอาศัยเหตุผลว่า ความต้องการสารสนเทศในสังคมปัจจุบันมีมากขึ้นและมีความสำคัญ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม การเดินทาง การเลือกอาชีพ การศึกษาต่อ การสมัครงาน เป็นต้น โรงเรียนต้องเป็นแหล่งที่ให้นักเรียนหาสารสนเทศได้ตรงกับความต้องการ ครูควรสอนทักษะต่าง ๆ ให้แก่

นักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน มีการสาริตเพื่อให้เข้าถึงข้อสารสนเทศ บทบาทของห้องสมุดจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงโดยสนองความต้องการได้หลากหลายรูปแบบ

ปัญหาอันดับสาม คือ การจัดทำบรรณานุกรมเพื่อการเรียนรู้ตามความต้องการของครูผู้สอน โดยครูบรรณารักษ์ ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาต้องมีชั่วโมงสอนและงานอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สิตา (2539, หน้า 84) ได้กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนว่า ครูบรรณารักษ์ขาดความรู้ทางวิชาชีพ ต้องสอนมากและมีภาระหนักเกินไป งานล้นมือ ขาดผู้ช่วยบรรณารักษ์ จำนวนครูบรรณารักษ์ไม่สอดคล้องกับงาน ขาดความร่วมมือกับบุคลากรอื่น ๆ ไม่มีการวางแผนงานล่วงหน้า และยังคงคล้อยตาม วาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2543, หน้า 194) ได้กล่าวถึงปัญหาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศว่า การร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือความร่วมมือระหว่างผู้ใช้และผู้ให้บริการยังขาดความสัมพันธ์และวิธีการที่ดีสำหรับดำเนินงาน และงานวิจัยของ อมรรัตน์ ศรีปทุมานุกรม (2543) พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติงาน คือ การจัดทำบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง และการจัดทำบรรณนิทัศน์

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ สำรวจความต้องการของครูและรวบรวมจัดทำบรรณานุกรมโดยคณะกรรมการห้องสมุด การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามถ้ามีการปฏิบัติงานเป็นกลุ่มหรือคณะทำงาน ก็จะเป็นส่งเสริมศักยภาพของบุคคลที่มีอยู่ให้ร่วมกันพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การดำเนินงานห้องสมุดจะให้บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว ครูบรรณารักษ์ไม่สามารถปฏิบัติงานคนเดียวได้จึงต้องได้รับความร่วมมือกันจากบุคคลในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนมาช่วยกันคิดช่วยกันทำจึงจะเกิดความก้าวหน้าได้

3.4 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับแรก คือ จำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ห้องสมุดได้รับงบประมาณน้อยจึงทำให้ครูบรรณารักษ์ไม่สามารถจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ได้ตามจำนวนที่ต้องการ อันจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สิตา (2539, หน้า 84) ได้กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนด้านงบประมาณได้น้อยจนไม่เพียงพอต่อการขออนุมัติจัดซื้อ และยังคงคล้อยกับงานวิจัยของ ชุติกรวิชญ์ แสนปัญญา (2546, หน้า 44) ได้กล่าวว่าห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาขาดวัสดุอุปกรณ์ในการเก็บรักษาและวางหนังสือ และโรงเรียนไม่สามารถจัดหาหนังสือหรือสื่อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อเสริมความรู้แก่นักเรียน และงานวิจัยของ ยุทธนา เต่านารี (2544) พบว่าปัญหาการจัดบริการและกิจกรรมส่วนใหญ่มีปัญหาด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านวัสดุสารนิเทศ ด้านผู้ใช้และด้านอื่น ๆ ได้แก่ ระยะเวลาในการจัด และขาดงบประมาณ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ ระดมทรัพยากรจากชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือผู้ปกครอง เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 29) มาตรา 58 (1) กล่าวไว้ว่า ให้นำบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ปัญหาอันดับสอง คือ การได้รับงบประมาณในการจัดกิจกรรม ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีกิจกรรมที่จะพัฒนาการเรียนการสอนมากมาย ผู้บริหารอาจจะเห็นกิจกรรมอื่นที่สำคัญกว่าจึงจัดสรรงบประมาณน้อย หรือไม่จัดกิจกรรมไว้การนี้เลย ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สีดา (2539, หน้า 83-84) ได้กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนว่าผู้บริหารไม่สนับสนุนงบประมาณ มักจะให้น้อยกว่าหมวดวิชาต่าง ๆ งบประมาณได้น้อยจนไม่เพียงพอต่อการขออนุมัติจัดซื้อ และยังคงสอดคล้องกับ วาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2543, หน้า 190-194) กล่าวถึงปัญหาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศว่า งบประมาณเป็นปัญหาหลักของทุกห้องสมุดที่มีงบประมาณไม่เพียงพอ นอกจากนี้งานวิจัยของ กรมวิชาการ (2542, หน้า 126) พบว่า ปัญหาที่ครุบรรณารักษ์ของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาพบมากในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ งบประมาณ และงานวิจัยของ อารมย์ พรหมรัตน์พันธ์ (2544) พบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครุบรรณารักษ์ คือ งบประมาณ บุคลากร วัสดุ และสถานที่

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ การจัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานให้ชัดเจนเพื่อเสนอผู้บริหารในการจัดสรรงบประมาณ เพราะว่าการดำเนินงานใด ๆ ก็ตามจะบังเกิดผลสำเร็จได้ ต้องมีการจัดทำแผนงาน/โครงการว่าจะดำเนินงานอะไรบ้าง ต้องใช้งบประมาณจำนวนเท่าไร ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครุบรรณารักษ์ได้ปฏิบัติ และช่วยให้ผู้บริหารพิจารณาว่าเห็นควรสนับสนุนมากน้อยเพียงใด

ปัญหาอันดับสาม คือ ความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรมกับจำนวนของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนแต่ละแห่งมีผังและเนื้อที่ของโรงเรียนไม่เหมือนกัน หรืออาจเป็นเพราะว่าในแต่ละปีการศึกษาโรงเรียนมีนักเรียนเพิ่มขึ้น แต่สถานที่ไม่เพิ่มขึ้น จึงไม่มีสถานที่รองรับการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลียว พันธุ์สีดา (2539, หน้า 85) ได้กล่าวถึงปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนว่า ห้องสมุดบางแห่งไม่มีสถานที่เป็นส่วน แสงสว่างไม่เพียงพอ เสี่ยงรบกวนจากภายนอก อากาศร้อนอบอ้าว และยังคงสอดคล้องกับการวิจัยของ กรมวิชาการ (2544, หน้า 101) พบว่าปัญหาของครุบรรณารักษ์ของ

ห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ สถานที่ที่คับแคบ นอกจากนี้ งานวิจัยของ อารมย์ พรหมรัตน์พันธ์ (2544) พบว่าปัญหาการจัดกิจกรรมสร้างเสริมการอ่านของ ครูบรรณารักษ์ คือ งบประมาณ บุคลากร วัสดุ และสถานที่ และ ยุทธนา เต่านารี (2544) พบว่า ปัญหาการจัดบริการและกิจกรรม คือ บุคลากร อาคารสถานที่ และครุภัณฑ์

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา คือ การจัดแบ่งนักเรียนเป็นช่วงชั้นเรียน และวันเวลาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครูบรรณารักษ์ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย และวางแผน โดยคำนึงถึงลักษณะกิจกรรม สถานที่ และจำนวนนักเรียนให้ชัดเจน และขอความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนที่จะสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สมจิต พรหมเทพ (2539, หน้า 37-39) ได้กล่าวไว้ว่างานห้องสมุดประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และดำเนินไปด้วยดีขึ้นอยู่กับบุคลากรหลายฝ่ายที่สำคัญคือ ผู้ดำเนินงานห้องสมุด หรือบรรณารักษ์ บรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน จัดบริการและกิจกรรมทุกอย่างในห้องสมุดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ทุกวิถีทาง และยังคงสอดคล้องกับ วาณี ฐานนวงศ์สานติ (2531, หน้า 5-7) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมครูบรรณารักษ์ต้องมีการเตรียมตัวจะเป็นสิ่งชี้ให้เห็นถึงผลการดำเนินกิจกรรมเพราะขั้นสุดท้ายเป็นเรื่องการทำไม่ใช่เพียงคิดเท่านั้น การวางแผนกำหนดกิจกรรมต้องเตรียมอย่างรอบคอบ

นอกจากนี้ ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา ดังกล่าวข้างต้น ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญบางท่าน ได้ให้ข้อเสนอแนะ โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน จึงขอนำเสนอ ไว้เป็นแนวทางการส่งเสริมการอ่าน คือ การเห็นความสำคัญและส่งเสริม สนับสนุนอย่างจริงจังของผู้บริหารทุกระดับ การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่การดำเนินงานและการกำหนดตำแหน่งและภาระหน้าที่ของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของผู้บริหารที่จะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานการทำงานของระบบต่าง ๆ ให้สามารถทำงาน ร่วมกันจนบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จได้ด้วยดี โดยตลอดเวลาผู้บริหารจะต้อง “จัดการ” ให้ระบบงาน และระบบคนทำงานร่วมกันเป็นกระบวนการวิธีทำงานที่มีประสิทธิภาพ (ธงชัย สันติวงษ์, 2539, หน้า 11)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีปัญหามากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3 ทั้งในด้านการจัดการห้องสมุด ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังนั้น ผู้บริหาร การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครควรให้ความสนใจ และตระหนักถึงความ สำคัญในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยให้สถานศึกษาถือเป็นนโยบายหลักที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุน ในด้านกำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิทยาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้สามารถดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะส่งผลให้ผู้เรียนรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยมีปัญหามากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มี ประสบการณ์ในการทำงานมาก โดยเฉพาะด้านการจัดการห้องสมุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์มีเวลาปฏิบัติงานห้องสมุดมากกว่างานสอน หรือปฏิบัติงาน ห้องสมุดให้เต็มเวลา หรือให้บุคลากรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุด อันได้แก่ ครูช่วยงาน ห้องสมุด นักเรียนช่วยงานห้องสมุด ชมรม ผู้ปกครอง อาสาสมัคร และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้ การดำเนินงานห้องสมุดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นห้องสมุดที่มีชีวิตชีวา สามารถบริการนักเรียน ให้เข้าถึงความรู้ และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยให้ครูบรรณารักษ์ได้ไป ร่วมประชุมทางวิชาการ อบรม ศึกษา และดูงานห้องสมุดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

1.3 ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาที่สำคัญทั้งโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2 และ 3 คือ การส่งเสริมการใช้ ICT (Information and Communication Technology – เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) เพื่อการศึกษาค้นคว้า ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาระยะยาวให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร โดยสนับสนุนงบประมาณ พัฒนามูลค่า และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ นำ ICT มาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

1.4 หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์ และผู้ที่เกี่ยวข้องควร นำแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษาไปดำเนินงานเพื่อให้เกิดเป็น รูปธรรม ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย การบริหารเวลากับภาระงานที่เหมาะสมของครูบรรณารักษ์ ในการจัดการห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา มูลค่าห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย รูปแบบและการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาวัสดุสารนิเทศในห้องสมุดโรงเรียน ประถมศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัย คุรบรรณารักษ์กับการส่งเสริมการใช้ ICT (Information and Communication Technology – เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) เพื่อการศึกษาค้นคว้าของ โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาครูและนักเรียนให้เข้าถึง สิ่งที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้มากยิ่งขึ้น